

Flinchs Almanak

for det Aar efter Kristi Fødsel

1904

som er Skudaar

beregnet til Kjøbenhavns Observatorium

af

C. F. Pechüle.

Provinsboghandlernes Almanakforlag.

Trykt i Milo'ske Bogtrykkeri, Odense.

Vejrspaadomme.

Januar begynder med forholdsvis mildt Vejr, der bliver stormfuldt henimod Maanedens Midte og gaar over til Sne og Frost, som varer Maaneden ud.

Februar. I den første Halvdel af Maaneden holder Temperaturen sig omkring Frysepunktet; der falder endel Sne. Resten af Maaneden mildt Vejrlig med Regn og Slud.

Marts giver forandret Vejrlig med Kulde og Blæst. Først ved Maanedens Slutning aftager Kulden, og der falder endel Sne; senere megen Regn.

April: Den første Halvdel svarer til Maanedens lunefulde Karakter, Blæst, Regn og Hagl vekslende med Solskin. Den sidste Del af Maaneden har varmt og smukt Vejr.

Maj bliver for Størstedelen kold. Mod Slutningen af Maaneden megen Regn.

Juni: For de fleste Dages Vedkommende Varme og tørt Vejr, kun enkelte stærke Regnbyger.

Juli meget vekslende Vejrlig; en Del Regn med sydlig og sydvestlig Vind.

August gennemgaaende regnfuld, med gentagne stærke Tordenbyger.

September: Den første Trediedel af Maaneden kølig og regnfuld, derefter tørt og klart Vejr.

Oktober: Endnu i den første Halvdel af Maaneden smukt Vejrlig; derefter megen Regn og Blæst.

November: Uroligt, regnfuldt Vejr. Tidlig Sne. Mod Slutningen heftige Storme.

December: Blæst, Regn og Sne indtil Jul, da det bliver koldt og klart Vejrlig.

Et Offer.

Af Martin Andersen, Nexø.

Med Illustrationer af R. Christiansen.

Toget brusede frem, saa hele Banelegemet gyngede. Udenfor Leddet paa Vejen stejlede Hestene foran en Bondevogn og rykkede baglæns, Kvinderne paa Vognen skreg og stak deres tykke Ben ud for at springe af. Inde paa Dæmningen stod den gamle, bredskuldrede Banevogter rank og urokkelig, med fremstrakt Arm for at angive fri Bane og den anden Haand til Huen. Han stod saaledes, til hele Toglængden var rutsjet forbi, saa trak han Træbenet op af Gruset, aabnede begge Leddene og satte sig igen hen til sin Gæst udenfor den lille Hytte. Fra Knæet stak hans ene Ben lige bagud i en ret Vinkel, saa hele Fodsaalen var synlig under Gangen.

„Der hører meget Mod til saadan at galoppere lige lukt ind i en Kugleregn, ikke?" spurgte den anden, en køn ung Mand.

„Nej, ikke saa overdrevent for Resten. Blodet kommer i Kog, ser De, og man sanser ikke andet end bare at komme fremad. Det rykker jo nok i én, naar en Kugle klipper forbi, og man bøjer uvilkaarlig Ansigtet bort — som under en Haglbyge. Men man tænker ikke saa stort ved det, ikke engang naar Kammeraterne falder til begge Sider af én. Mod? nej! — Jeg har set den fejgeste i hele Eskadronen i Kaadhed slaa med Haanden efter en forbifløjtende Kugle. Samme Kugle — eller kanske var det en anden — tog hans ene Finger, men han sagde blot „Halløj!" og lo og suttede paa Fingerstumpen. Men om Aftenen, da vi laa hjemme i Kvarteret og Fingeren skulde renskæres og forbindes, græd han over Smærten; og siden lod han sig hjemsende, skønt det var en Langefinger, som han ikke havde Spor af Brug for til at slaas. Jeg har ogsaa kendt andre, Folk som gerne fik Diaré, naar vi skulde rykke ud, saa vor Ritmester maatte drive dem ud et vist Sted

fra med den flade Sabel. Men naar vi først var i Marken, kunde det godt falde dem ind at springe frem af Dækningen og stille hele deres Krop blot for Tyskens Kugler og true ad ham, saa vi andre maatte hale dem baglæns ned igen.

Nej, det er nok ikke Mod, men snarere en Slags Desperathed.

Det kunde nu ogsaa være det, det var; for at man ofrer Liv og Blod for gamle Dannebrog, naar det kræves, er jo i sin Orden, men at man skulde glæde sig til det i Forvejen, med koldt Blod, kan ingen forlange.

Men der var nu alligevel nogen, som altid var klar til at sætte Livet ind, hvordan saa Vejret var, og hvor de saa befandt sig, var det saa end i Stuen varm eller i Pigens Arm, som der staar i Visen. Og som paa Forhaand virkelig glædede sig til, at det skulde gaa paa Livet løs. Men de gjorde ingen Dumheder saadan som de andre, jeg omtalte, for de forlangte Liv for Liv.

Der var for Resten ikke saa faa af dem, men den modigste af dem alle var Valdemar Mygind, min bedste Ven fra Ungdomsaarene; og naar jeg nu fortæller Dem om hans sørgelige Endeligt, saa vil De se, at en Ting er Mod til at gaa paa i Krigen og en anden Ting Mod til at bære Krigens Følger.

Hans Fa'r var Forpagter paa Grevens Gaard derhjemme, og min Fa'r var Husmand paa Gaarden, saa der var jo nogen Forskel paa os saadan set; men det var aldrig at mærke. For Resten blev Forskellen heller ikke saa stor, som én skulde troet, for Valdemars Fa'r var lige saa daarlig en Forpagter, som han var dygtig Bonde, og alt, hvad han kunde rave og skrave sammen, gik i Grevens Lomme, som brugte det til at købe kostbare Tæver og Hanhunde for, og tyndbenede Heste, som ikke kunde trække det tykke Menneske ind til Købstaden engang — for fed var han, en rigtig Fedtegreve.

Men Forpagteren blev ikke fed, som De vel kan forstaa, naar han skulde svare enhver sit, og Greven saa tog Resten og lidt endda og Tak til; og mangen Gang har saamænd Valdemar stillet sin Sult ovre hos os i Hytten. Men det vidste Faderen ikke, forstaas; ellers havde der

vanket til Valdemar. For han var en stræng Mand, var Forpagteren.

Underlig for Resten, at han blev ved Forpagtningen, for han var dygtig og kunde tjent Penge som Græs andre Steder. Men han havde nu saadan fattet Kærlighed, om man saa maa sige, til den Gaard, og jeg tror, han hellere havde set sig og sine sulte ihjel — saa ondt det for Resten ku gjort ham — end opgivet Gaarden. Altid gik han ude og betragtede Jorden baade helligt og søgnt, og naar andet skikkeligt Folk tog til Kirke, tændte han sin Pibe og satte sig oppe paa en Kæmpehøj, hvorfra han kunde overse alle Markerne. Og han gik saadan og kælede, som en anden én kunde gjort det for sine Børn, om man havde haft nogen, smuldrede Jorden mellem Hænderne, rettede de knækkede Straa og samlede saa galt Gødningen op fra Vejen og smed den ind paa Marken. Han gjorde Gaarden dobbelt saa meget værd, som den havde været før, men tror De, Greven gav ham noget for det? Ikke saa meget som Tak engang.

Se der er jo Grise med en saadan Trivsel i, at alting bekommer dem vel, om det saa er deres rene Opfejning. Af den Slags var Valdemar. Saa snart han kunde tage Haand i med, maatte han arbejde, og længe før han var voksen, maatte han gøre Karlearbejde, fordi der skulde knibes paa Folkeholdet. Og dertil kom saa tarvelig Kost! Men tror De, det gjorde ham noget? Nej, han struttede af Sundhed og Kræfter og voksede rent fra vi andre.

Vi Drenge samledes jo paa Gaarden og legede, naar Valdemar var fri, og han var naturligvis vor Anfører. Han kunde springe sin egen Højde og lidt til — og for Resten gøre alle de Kunster, vi saa Akrobaterne lave paa Markedet. Blot han saa dem, kunde han dem.

Og saa glad som han ogsaa var for sine Kræfter! Saadan som hans Fa'r var mod Jorden, saadan var han mod sig selv; han vaskede sig og rettede paa sig; der maatte ikke være Plet eller Fejl paa hans Krop, og det værste, vi andre kunde gøre ham, var at paadutte ham en eller anden Fejl, som for Eksempel at han var kalveknæet. Saa gik han og pressede Benene udad, skønt det slet ikke passede.

Køn var han, det kunde én se alene paa Pigerne og der maa vel have været noget ved hans Krop ogsaa, siden en stor én, som boede hos Grevens om Sommeren, vilde hugge ham ud i Marmor ganske nøgen. Men det vilde Valdemar ikke, skønt de bød ham gode Penge — for han generede sig jo.

Saa blev vi da konfirmerede, og jeg kom ud at tjene. Men Valdemar maatte blive hjemme, for Faderen vilde nok ikke saadan ligefrem have ham ud for Kost og Løn, og betale for ham havde han jo ikke Raad til. Saa det

var saadan, hvad man kalder tykt i den ene Ende og tyndt i den anden. Og saa kunde han jo heller slet ikke have undværet ham hjemme.

Jeg kom længer hen i Landet paa en stor Gaard, hvor der var nok at tage i med, saa jeg tænkte ikke videre paa Valdemar til Hverdags. Men Valdemar tænkte paa mig, og hvergang jeg var hjemme i Besøg, kom han over og spurgte mig ud om Sagerne derhenne. „Du skulde tage med derover, saa skal jeg nok skaffe dig Arbejde paa Gaarden," sagde jeg, for jeg forstod jo nok, at han var ked af det hjemme. Men det vilde han ikke; det var Synd mod den Gamle, sagde han.

Saa gik der vel et Aar hen, uden at jeg kom paa de hjemlige Kanter, for jeg havde faaet mig en Smule Kæreste, og saa ved De nok, hvordan det gaar med alt andet.

Men en Dag jeg gaar og pløjer Brakken og tænker paa ingen Ting, hvem tror De saa, der kommer andre end Valdemar Mygind med en stor Pose paa Ryggen. „Nu er min Fa'r død," siger han, „og saa skulde jeg jo gerne tjene en Bid Brød til min gamle Mor." — „Det kan der vel blive Raad for," siger jeg. „Tag Du ved Ploven saa længe, saa skal jeg gaa hjem og tale med Husbond lige med det samme."

Da vi kom tilbage, havde han rettet Furen af saa lige, som om den var skaaret efter Lineal. Og pløje lige kunde ingen af vi andre der paa Gaarden, ikke engang Manden selv. Saa var han jo fæstet med det samme, forstaar sig.

Paa den Maade kom han da ud i Verden, og det var vel, for ellers var han blevet en Hjemmefødning, og Luften er ikke altid lige frisk bag Mors Skørter, som én nok kan vide.

Der var Kræfter i ham! Eller har De nogensinde hørt om en Karl paa atten Aar, der kunde løfte en Tønde Rug i Tænderne? Det gjorde han og satte den paa en Stol — lige saa pænt.

Men alligevel kunde det mange Gange være svært nok for ham at skaffe det, Moderen skulde leve af, og Tanken om hende kunde nok gøre ham i daarligt Humør somme Tider. Men ellers var han en glad Karl, som hverken saa surt til Pigerne eller Arbejdet, og alle sammen holdt vi meget af ham.

Saa var det jo, at denne Frøken kom i Besøg ovre fra. Hun var Søsterdatter til Husbonden og det kønneste Stykke Kvindfolk, jeg i mine Dage har set. Saasnart Valdemar saa hende, sagde han: „Hende vil jeg have."

Jeg raadede ham jo til ikke at læsse mere paa Skeen, end han kunde gabe over, men han vilde ingen Ting høre. Naa, tænkte jeg, det Regnestykke giver sig jo af sig selv; men saagu om hun ikke slog til alligevel, da han gjorde Alvor af det. Hun var nok akkurat lige saa fattig som han selv, men ellers var hun da for Resten en Stadspige.

Se, havde de nu kunnet tage til Takke med en Husmandshytte, saa kunde de have spaseret i Brudeseng med det samme, og saa var meget maaske blevet anderledes. Men det var ingen af dem til Sinds at nøjes med, og derfor maatte de vente. Og det blev en lang Venten den.

Frøken Marie rejste saa sin Vej igen, og vi tjente videre sammen, og længer hen blev Valdemar Bestyrer paa Nabogaarden, hvor Manden døde. Og efter en fire Aars Tid blev vi taget til Kongens Tjeneste og kom til at ligge ved Dragonerne i Næstved.

Siden skiltes vore Veje, for jeg tog tilbage til min gamle Husbond, og Valdemar tog over for at være i Nærheden af sin Kæreste. De længtes jo svært efter hinanden bestandig.

Det trak noget i Længden med deres Kæresteri, nu havde de vel kendt hinanden en seks Aars Tid, og bestandig var de lige vidt. Men saa en Dag spurgte jeg da, at han havde overtaget en større Forpagtning, og at de lavede til Bryllup.

Men Mennesket spaar, og Gud raar.

Der var baade lyst og budt til Gilde og alting, og jeg var da ogsaa indbudt, som rimeligt var. Men saa brød Krigen ud, og vi fik Ordre til øjeblikkelig at møde ved vort Regiment.

„Det var nok en ubehagelig Overraskelse," sagde jeg til Valdemar, da vi mødtes ved Regimentet, men Valdemar var lutter Liv og Glæde over at skulle i Kamp og kunde ikke komme hurtig nok af Sted. Naa, vi kom jo tidsnok, baade han og jeg.

Saa laa vi jo og turede omkring derovre i Jylland, var med baade her og der og gav Prygl eller fik Prygl selv, ligesom det bedst kunde falde sig.

Officererne saa snart, at Valdemar var en rask Fyr, og saa snart der var noget vigtigt paa Færde, blev han taget ud. Jeg kom saa med, fordi vi to ligesom hørte sammen. Prøjseren laa dengang i Kolding og havde sine Forposter langt ude mod Nord, og der strejfede vor Eskadron saa om lige i hans Yderlinie for at holde Øje med hans Bevægelser — og gøre ham al den Fortræd vi

kunde, forstaar sig. Men somme Tider kom vi jo selv i Klemme.

En Dag blev vi, et halv Hundrede af os, sendt ud for at inspicere Prøjseren, og Resten af Eskadronen red til Vorbasse. Da vi var kommet et godt Stykke ned ovre Heden, gjorde vi Holdt i et lille Egekrat, hvor vi var godt skjult, og en Underofficer og seks Mand blev saa taget ud til at spejde. Valdemar og jeg var naturligvis blandt dem. Nu havde Valdemar en stor jysk Hest, vældig stærk var den, men ikke synderlig god til at løbe, og saa siger Ritmesteren til ham, om han ikke vil have en anden, for den dér egner sig ikke til hurtigt Tilbagetog. Men Valdemar ler og siger, at den retirerer mer end hurtigt nok til ham. Og af Sted red vi.

Vi red Sønder paa i en stor Bue og fulgte Lavninger og Hegn for ikke at blive set. Somme Tider kravlede saa et Par Stykker af os op paa en Høj for at undersøge Terrænet. Men pludselig som vi red mellem to Lyngbakker, slap de op, og der laa det flade Land for os mod Øst. En Fjerdingvej inde kunde vi se Tyskernes Piketter og Barakker.

Vi skulde lige til at vende om og søge samme Vej tilbage, da vi opdagede, at vi var kommet inden for en af Prøjserens yderste Vagtposter. Deroppe paa Lyngbakken stod han, ikke ret langt fra os. Der var to Mand, den ene laa i Lyngen og røg sin Pibe, den anden gik frem og tilbage og kiggede ud mod Nord efter Fjenden. Valdemar gryntede ligefrem af Glæde og satte sin Hest fremad, endnu før der var givet nogen Ordre; vi jog op ad Bakken, og den ene fik lige Tid at affyre et Skud, inden vi snuppede dem. De havde jo ikke ventet sig Fjenden fra den Side. Vi tog saa deres Vaaben og red af Sted med dem til vor Deling

Det var to smaa sorte, nogle med Øjne som Kul, og de kunde se saa ædende gale ud af dem. Skynde sig vilde de heller ikke, men lod, som om de var daarlige til Bens, saa vi maatte ride vore Heste ind paa dem for at faa dem af Sted. De ventede sagtens paa Hjælp, for de fik jo brændt et Nødskud af.

Og da vi var kommet godt og vel over Bakken og

slog ind paa en Vej, som vi antog førte tilbage til Delingen, saa vi en 40 Ryttere komme galopperende langt oppe fra den anden Side.

De to smaa sorte dukkede sig øjeblikkelig og vilde søge ud over Grøften, men Valdemar slog en Klo i Nakken paa den ene. Jeg vilde gøre det samme med den anden, men væk var han. Retirer! raabte Underofficeren saa, og af Sted gik det.

Jeg tror, Hestene selv har Forstand paa, naar det gælder, for som de arbejdede. De gjorde saamænd deres bedste, men alligevel halede Tyskerne godt ind paa os. Især kneb det for Valdemar; hans Hest var jo noget tungtløbende, og det lille Asen af en Tysker gjorde sig stædig, da vi havde redet et Stykke, og vilde ikke sætte Benene til Jorden, saa Valdemar bogstavelig maatte bære ham. Det kunde jo ikke blive ved at gaa, og Underofficeren raabte, at han skulde slippe ham, men Valdemar vilde ikke. Saa red jeg hen og gav Fangen nogle Dask af Sablen, og det hjalp for en Stund. Men til sidst blev Valdemar ked af det og tog i ham med begge Hænder og smed ham op over Saddelbommen.

Vi havde vel redet ca. en halv Mil, da Vejen svingede ned i en Hulning med Granplantage til begge Sider. Derinde mødte vi en Bonde med et Læs Halm. „Kan Du ikke vælte med Læsset?" raabte Underofficeren til ham. „Ikke alene," svarede Bonden, som straks forstod, hvad det gjaldt. Valdemar smed saa Fangen hen i Grøften, hvor han blev liggende ganske stille. Vi sprang af, fik Læsset drejet tværs over Vejen og væltet og var allerede til Hest igen, da Tysken kom jagende nede ved Indgangen til Plantagen. Vi havde ikke troet, de var saa nær inde paa os, og opgav at flygte, da de nok kunde føre deres Heste én for én gennem Grøften — uden om begge Ender af Læsset, forstaar De nok.

Vi lavede os saa til at give dem en varm Modtagelse, mens Bonden skyndte sig bort til den anden Side med sine Heste. Men tror De, Fjenden vilde angribe! Vi sendte ham nogle Kugler for at faa en Ende paa det, men han trak sig bare ud til Siderne og gav os god Tid

til at stoppe Grene, og hvad vi ellers kunde faa fat i, for begge Ender af Læsset.

Endelig lavede han sig til Angreb, men der var ikke mere end halv saa mange som før, Resten var gaaet bag om Skoven for at afskære os, skal jeg sige Dem. Saa maatte vi jo til Hest igen for ikke at blive fanget som Rotter i en Fælde. Da Valdemar vilde se til den lille sorte i Grøften, var han borte, og det var godt, for Valdemar havde aldrig sluppet ham med det gode, og vi havde saamænd nok med at passe paa os selv.

Da vi saa galopperer op ad Bakken og naar det Sted, hvor Plantningen hører op, kommer Tyskerne jagende et lille Stykke henne til højre og sender os en Salve, saa en af vore falder død af Hesten. Nu forstaar De nok, at flygte var det værste, vi kunde gøre; vi fyrer saa igen og sprænger løs paa dem i sluttet Trop, inden de fik Tid til at lade paany.

Vi seks kunde lige fylde Vejen, og fra Siderne var der ingen Fare, for til højre var Plantningen jo, og til venstre var der Grusgrave, eller hvad det nu kan have været. Vore Heste var jo meget sværere end deres, og vi brasede lige paa, saa nogle af dem trimlede, Mand og Hest mellem hverandre og bragte Forvirring i deres Rækker. Der var godt Slag i vore Sabler ogsaa, kan De tro, og vi havde nok jaget dem ad Hekkenfelt til alle tyve. Men saa var det, at de andre fik ryddet vor Forhugning og kom op fra Skovvejen med et stort Vræl og faldt os i Ryggen.

Valdemar gjorde straks omkring og sprængte imod dem, og jeg og Underofficeren fulgte hans Eksempel, saa vi nu var tre til hver Side. Inden vi kom op, var han allerede midt inde mellem Fjenden. Aldrig har jeg set Mage til Komedie, og én kunde godt have holdt sig for sin Mave og grinet, havde der ikke været andet at tage Vare. Om det nu var for ikke at ramme sine egne eller hvad andet — nok er det, Tyskerne skød ikke, men nøjedes med at sætte ind paa ham fra alle Sider.

Valdemar var som en gal Tyr at se til, saadan slog han og huggede omkring sig; men se i sine Bevægelser var han ligesom en Kat og vidste præcis, hvad han gjorde.

Snart førte han Sablen i venstre og snart i højre, og én kunde ikke se, at han skiftede, saa hurtigt gik det. Og imens lod han Hesten gaa frem og tilbage i Spring under sig, saa han væltede dem over Ende baade forud og bagud og holdt ryddeligt Rum til alle Sider.

Naa, vi holdt jo heller ikke stille og gabede paa ham forstaar sig, men alligevel havde det vel nok taget en Ende med Forskrækkelse, var ikke vor Deling, som havde hørt Kampen nede fra Egekrattet, kommet os til Undsætning — for efterhaanden blev der jo flere imod os, og saa forstod vi nok, at de havde overmandet de andre tre. Men saa var det, at vore kom til Syne, og saa snart Tyskerne saa dem, gjorde de omkring og flygtede. De tre Kammerater, som de havde taget til Fange, tog de med sig.

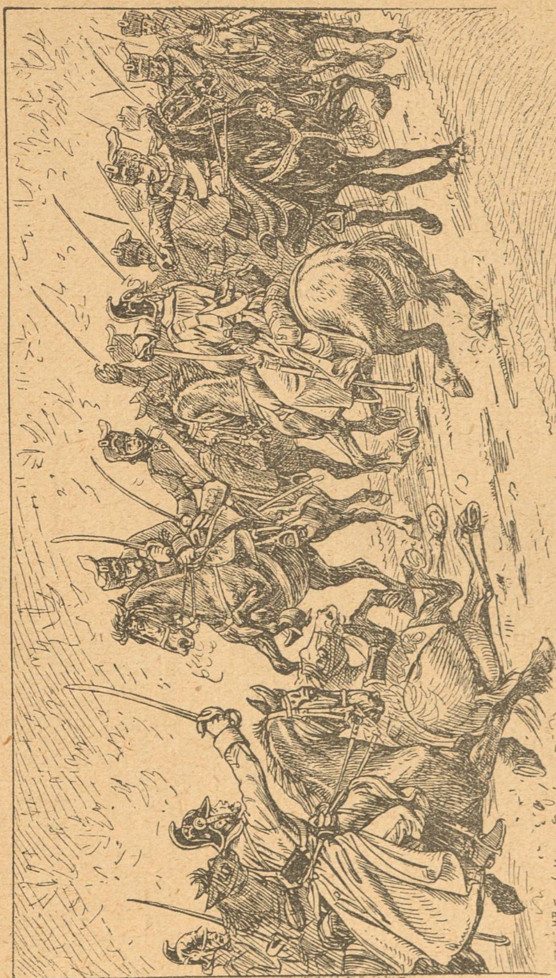
Valdemar havde gerne forfulgt dem, skønt han og hans Hest var, som kunde de være trukket op af en Brønd; men Ritmesteren gav Ordre til Tilbagetog, og vi drog saa ad Vejen til Vorbasse, hvor vi kom ved Midnatstide, dygtig udasede og gennemblødte til Skindet. For det havde været en styrtende Regn de sidste Timer.

Vi blev indkvarteret i en Lade og fik vore vaade Klæder af og trak i de gamle Staldklæder; og saa krøb vi ned i Høet og lagde os til at sove, for vi var jo godt trætte.

Da jeg vaagnede igen, var det lys Dag og rundt om var der en Raaben og en Løben; jeg hørte dem tumle med Hestene udenfor Laden. Saa forstod jeg jo nok, at der var noget paa Færde, og ruskede i Valdemar, men han laa altid som død, naar han rigtig havde været i Ilden, og var aldrig til at faa Liv i. Men da han saa hørte, at Fjenden var der, var han straks lysvaagen.

Jeg skal ikke kunne sige, om de ikke vilde have os to med, fordi vi havde været saa haardt spændt for Dagen før, eller om de maaske glemte os; for vi laa i en Krog for os selv.

Vi fik Sablerne om os og sprang til Hest, akkurat som vi gik og stod i Skjorteærmer, og af Sted gik det efter de andre. Det varede ikke længe, før vi fik Øje paa dem, neden for Bakken laa de og væltede mellem hinanden, de prøjsiske Husarer og saa vore. Det førte rundt mellem

hinanden som en stor levende Klump paa saadan et Par Hundrede Mennesker og Heste. Men der var ikke megen Tid til at fundere paa det, for vore Heste stormede lige ind paa Myldret.

I det samme jeg trak blank og huggede ind, hørte jeg Valdemar bande og saa ham svinge den tomme Sabelskede i Luften; og saa huskede jeg jo tydelig, at han havde lagt sin Sabel til Tørre over Lodøren. Jeg saa, hvor gal han blev, han rejste sig paa Hesten og slog en Husar i Ansigtet med knyttet Næve, saa han dask bagover, og greb saa hans Skyder om Løbet og slog løs med den til højre og venstre.

Naa, jeg havde jo mit at passe, for én vidste sig aldrig sikker hverken forfra eller bagfra. Ordentlig Fægtning var der ikke Tale om, man masede paa og huggede løs i Blinde, og det fornemtes, som om man traadte i hinandens Indvolde, saa tæt var vi ind paa hinanden. Siden sansede jeg i lang Tid ingenting af, hvad der foregik, men mærkede bare, at jeg var i strængt Arbejde. Kun engang, det stak i mit Knæ, vaagnede jeg op, og saa sært det er, blev jeg forbavset over, at vi var i Kamp. Dér sad en lige for mig og sigtede, og jeg forstod, at han havde skudt paa mit Ben, og søgte ind paa ham. Han sigtede igen paa mit Bryst. „Nu er Du færdig," tænkte jeg og lukkede Øjnene; jeg syntes, der var langt hen til ham, men huggede alligevel og blev ved at hugge — —

Men saa var der nogen, der greb mig om' Armen og spurgte, om jeg var gal; og dér sad jeg og holdt hans Hest med venstre Haand, — hvordán jeg nu havde faaet fat i den — og huggede ud i Luften med den højre, mens Manden selv var krøbet af Hesten og havde smidt sine Vaaben. Og rundt omkring havde de smidt Vaabnene alle de, som ikke kunde slippe væk.

Jeg skammede mig jo godt, men saa faar jeg Øje paa Valdemar, der hang forover paa Hesten og saa ud som en død Mand. Hans højre Arm hang lige ned, Skjorteærmet var rødt af Blod og saa ud, som det var baade klippet og flaaet, og Haand var der ingen af.

Jeg fangede Hesten, som løb og smaatravede med ham, og vilde springe af for at hjælpe ham; men saa op-

dagede jeg først, at det var pískegalt med mit Knæ, jeg faldt om og kunde ikke selv rejse mig igen. Saa blev vi begge to bragt til Kvarteret og derfra kørt til Lasarettet i Vejle i en Arbejdsvogn.

Paa Vejen døjede vi en Del ondt begge to; jeg havde det underlig nok mere med Smerter, mens Valdemar laa og snakkede om de seks og tredive Husarer og deres Heste, vi havde taget til Fange — saa det maa han jo alligevel have forstaaet af de andres Snak, trods det, at han næsten var daanet. For Tallet passede sku. Han snakkede ogsaa vildt om sin gamle Mor og sin Kærest og ellers en farlig Bunke Tøjeri, saa Kusken grinede ved det; men det var jo ikke for det gode.

Vi blev saa puttet i Seng derinde paa Lasarettet, i samme Stue saagu. Og straks var der nogle Doktere i Lav med os; rene Drenge var det at se til, men de kunde sku deres Lærdom. En af dem snusede blot lidt til mit Knæ og sagde saa straks, at der sad en Prøjserkugle inde i Leddet.

„Skal det amputeres?" spurgte jeg, men Fyren var allerede væk, ovre ved Valdemars Seng, for der havde de andre samlet sig. De var i Færd med at tage Forbindingen af hans Arm, og jeg hørte dem snakke om Sagerne og saa ogsaa selv hele Elendigheden. Hele den nederste Arm var i Tjavser og Trevler med en hvid Benstump i, og i Overarmen var der store Sabelsnit tværs over Musklen.

De kunde ikke forstaa, hvordan han var blevet saadan lavet til, og det kunde jeg jo for den Sags Skyld heller ikke. Og naar de spurgte ham om noget, svarede han ikke, men laa bare stille og lod sig tumle med. Saa maatte jeg til at fortælle dem alt det, jeg havde set, og da de hørte, hvordan han slog med den knyttede Haand, fordi han ingen Sabel havde, saa sagde de alle sammen: „Det var Satans." Og en gammel en, som var Overlægen, mente, at Skyderen maatte være gaaet af, idet han slog løs med Kolben — hvis det var med den fjendtlige Husars Karabin, at V. havde slaaet løs, saa var den kun enkeltløbet, de reglementerede Rytterpistoler var vist heller ikke

dobbeltløbede, og havde saa maset Haanden og flakt Knoglerne paa langs.

Se det kan én da kalde Lærdom.

Saa staar ham den Gamle lidt og siger saa til de andre:

„Ja den maa jo sættes af."

Men saa kan De ellers tro, der kom Liv i Valdemar. Han fo'r op med den syndigste Rædsel i hvert et Træk og skreg Nej! Nej! og begyndte at slaa ud efter dem alle sammen med Kejten.

„Jamen det er nødvendigt, hvis De vil beholde Livet," sagde en af de unge og forsøgte at tale ham til Fornuft. Men Valdemar raabte bare: „Nej, nej! hellere dø, hellere dø!"

Saa trak Overlægen den Unge til Side og hviskede noget til ham, og det var tydeligt nok, at de ikke var til Sinds at give sig. For jeg skal sige Dem, at naar Lægerne først har faaet Smag paa at skære i Mennesker, saa kan de blive helt forfaldne til det ligesom vi andre til Brændevin eller Fruentimmer. Og han her Overlægen var nok af den Slags. Der var for Resten ogsaa Tale om at tage mit Ben, men det blev da ellers ved Snakken.

Valdemar havde nok selv en Fornemmelse af dette her, for jeg saa, hvordan han laa og pinte sig til at være vaagen. Engang imellem faldt han jo hen alligevel, men saa snart man rørte sig i Stuen, fo'r han op.

Jeg kunde ikke sove for Smerter i mit Knæ og laa og betragtede hans blege Ansigt med de lukkede Øjne. Jeg tænkte baade paa hans Mor og Kærest i det Øjeblik, kan jeg tro, og ondt havde jeg af ham, saa jeg ikke kan sige det — meget mere end af mig selv.

Men saa kommer der en hen til hans Seng og holder noget, der kunde ligne en Maske, ned mod hans Ansigt. Valdemar aabner Øjnene og stirrer forundret, han troede, det var noget, der blev vist ham. Men pludselig aner han jo onde Raad og slaar efter Tingen. Men det var for sent, for hans Arm dask lige ned paa Sengen, og væk var han. Man havde bedøvet ham, forstaar De nok. Og saa kom der to Mand og bar ham ud lige saa let, som havde han været et lille Barn.

Dengang jeg vaagnede, skinnede Solen ind og Valdemar laa i sin Seng og sov, saa jeg troede, det hele havde været en Drøm. Men saa vaagnede han ogsaa og saa sig om og vidste nok ikke rigtig, hvor han var, før han fik Øje paa mig. Saa gav det et Sæt i ham, og han rokkede paa sig og fo'r med den venstre Haand over efter den højre. Og pludselig udstøder han et Brøl saa klagende, som kunde det være et Menneske i den yderste Trængsel, og vil rejse sig over Ende. Men straks var der en Sygeplejerske og formanede ham til at ligge stille. For det kunde jo let springe op.

Men som det Menneske jamrede sig! Aldrig har én ligegodt kendt Mage til Elendighed, og saa at tænke sig til, at det var en stor og stærk Karl. Og haard var han, for jeg mindes aldrig at have set ham græde før dengang. Men der kan jo vrides Vand selv af en Sten, blot den klemmes paa rette Maade. Siden da det værste var ovre, laa han med Nakken udad og svarede ikke, naar der blev talt til ham. Mig vilde han nu slet ikke kendes ved, skønt jeg ofte snakkede til ham hen over Gulvet.

Naa, Tiden gik, og hun læger alle Saar, siges der jo.

Valdemar kom op og fik Lov at gaa omkring længe før jeg, for mit var jo i Benet, og det skal have sin Tid. Men tror De, Tiden kunde kurere ham? Han blev ved med at gaa og grublisere over den Amputation og vilde i lang Tid slet ikke svare paa sin Kæreste Breve. Og da vi endelig fik ham til det, vilde han ikke skrive bagvendt, som jo er det nemmeste og kan læses som almindelig Skrift, naar man holder det foran et Spejl. Men han sad og masede og skrev fra venstre til højre, saa det saa ud ganske som skrevet med højre Haand. Men en gruelig Tid tog det ham jo.

Naa, siden sad vi mangen god Gang og fik et Slag Trekort paa min Seng, og han fik temmelig Øvelse i at dirigere Kortene med Kejten Men undertiden gik det galt for ham, og saa smed han Kortene og gik sin Vej og var ikke til at komme nær mere den Dag, skønt De nok kan vide, at jeg aldrig lo af ham.

Engang fik vi ogsaa Besøg af Frøken Marie. Hun

var taget til København for at lære til Jordemoder, saa snart hun hørte om hans Elendighed; og det var godt gjort af hende. Men det kunde han nu ikke se. Naar han var i daarligt Humør, og jeg saa sagde til ham, at det skulde nok gaa, han havde jo en dygtig Kærest — og saadan — og saadan, saa blev han rent fra'et og spurgte mig, om jeg troede, han vilde være Jordemodermand. Besøget var da ogsaa lige ved at løbe ud i det bare Kiv og Strid, fordi han vilde have hende til at lade være med det Jordemodervæsen, og det vilde hun ikke. Hun bad saa mig lægge mig imellem, men det kunde jo ikke nytte. Men saa blandede Overlægen sig i det og skældte Valdemar godt ud, fordi han var en Tyran og vilde forbyde sin Kærest at lære noget nyttigt. Og saa gav han sig da saa vidt, at hun fik Lov at tage over og gøre sig færdig.

En Dag blev vi saa udskrevne som raske og kunde tage hjem. Det var kun smaat med Kræfterne endnu, men vor gamle Husbond indbød os til at gaa der paa Gaarden, saa længe vi vilde; og der gik vi saa og moverede os. Jeg havde foreløbig nok at gøre med at lære at gaa for anden Gang, for De kan nok forstaa, at det gjorde ondt at have Knæet liggende dér i Skaalen paa Træbenet ret længe ad Gangen. Og saa var det ogsaa en underlig Fornemmelse at gaa med den ene Fod stikkende ret bagud — akkurat som kunde det have været et Haandtag.

Lidt efter kom saa Frøken Marie.

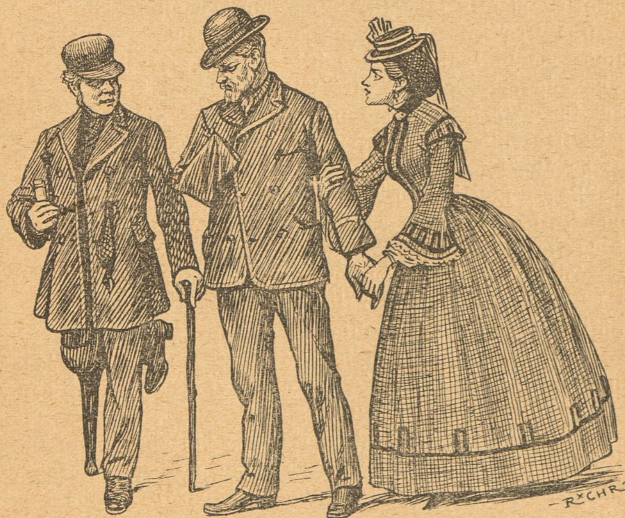
Hun var nu udlært Jordemoder, og dygtig var hun, det fik vi straks at se, for allerede den anden Dag maatte hun forløse en af Pigerne paa Gaarden, som var kommet for Skade med en gammel Husmand.

Valdemar havde det ikke godt indvendig, og vi havde allesammen haabet, at det skulde blive bedre, naar Kæresten kom. Han led nemlig af Tungsindighed. Men det blev snarere værre end bedre, og mange Dage mælede han ikke et Ord, men lod os andre snakke — for vi var næsten altid sammen vi tre. Han kunde aldrig glemme den Arm og gik lange Omveje for ikke at række kendte Folk den venstre Haand. Og naar der var Fremmede paa Gaarden, gemte han sig altid hen. Vi passede saadan paa ikke at sige noget, der kunde føre Tanken hen paa hans Elendig-

hed, men somme Tider var det saa galt, at vi ikke turde se paa ham engang, for saa troede han, at vi ynkede ham.

Det var strængt for Frøken Marie, og hun og jeg talte ofte om, hvad der var at gøre. Der var god Brug for en Jordemoder paa Egnen, og hun havde gærne taget fat straks, men det kunde der slet ikke være Tale om. Det gjaldt først om at faa ham i bedre Humør.

Han begyndte at faa gode Kræfter i sin venstre Arm og var aldrig gladere, end naar han havde løftet noget

som ingen anden kunde løfte med én Arm. Og der gik han mangen Gang for sig selv alene og spildte Tiden med at øve sig i at tage det tunge Redskab ud i stiv Arm, i Stedet for at han kunde have lært sig noget nyttigt til at tjene Føden paa. Men saadan var han blevet saa besynderlig i et og alt, saa én skulde tro han havde sin Skade i Hovedet mere end noget andet Sted.

Men alligevel tænkte han stadig paa, hvordan han skulde tjene Føden til sig og hende, og naar han var i

godt Humør, forsikrede han, at hun skulde faa det saa godt, saa godt; men hvordan vilde han ikke sige. Og der fik aldrig nogen at vide, hvad han havde tænkt sig. Vi andre lod jo, som han let var i Stand til at forsørge en Kone, men tog det ellers for det, det var.

Hans Mor var jo nu forsørget, for hende havde Vorherre taget — eller har jeg glemt at fortælle det?

Naa, men naar han saa var i daarligt Humør, var alle Led lukkede.

En Dag havde han sat noget ud i stiv Arm, som Forkarlen maatte lade ligge, og han var ellers vidt bekendt for sine Kræfter. Den Dag var Valdemar i svært godt Humør, og vi spaserede ude hele Dagen vi tre og saa paa, at de bjærgede Hø. Om Aftenen sad vi saa paa Diget uden for Gaarden og saa paa, at Solen gik ned. Vi lo og snakkede alle tre, og Frøken Marie havde lagt Armen hen om Livet paa Valdemar.

Men pludselig giver det et Spjæt i ham, som om en havde stukket ham med en Kniv, og han skyder hendes Arm væk og siger:

„Hvorfor holder Du om mig? Hvorfor tager Du ikke en af dem, der byder sig til? Hvad vil Du med en Krøbling? Jeg kan jo alligevel ikke forsørge Dig."

Nu maa De vide, at der var flere velhavende Gaardmandssønner, der gjorde Stads ad Frøken Marie og mente, de kunde stikke Valdemar ud.

Valdemar saa ud, da han havde sagt det, som vilde han støde hende for Brystet med Albuen, det trak saadan i Ansigtet paa ham, og hans Øjne var ikke gode i den Stund.

„Der viser sig nok noget," svarede Frøken Marie, hun havde Øjnene fulde af Vand.

„Ja en Lirekasse, ikke! Saa kan jeg spille, og Du kan synge og gaa med Tallerkenen. Det bliver et kønt Syn." Og dermed gik han sin Vej.

Men Dagen efter viste der sig ligegodt noget, som Frøken Marie havde sagt, for der kom Brev og Bud fra en Greve ovre i Fyns Land, om Valdemar ikke vilde føre Tilsyn med hans Skove. Den Plads havde en af vore Officerer fra Krigens Tid skaffet ham.

Saa blev der jo Glæde over det hele. Jeg ved ikke, hvem der var mest glad, Frøken Marie eller Valdemar, for den enes Ansigt skinnede værre end den andens. Og der blev ikke talt om andet i lange Tider end den Plads og Bryllupet, som skulde staa forinden. Og de fik jo travlt, for Pladsen skulde tiltrædes senest efter Høst.

Men Valdemar holdt sig kun til en Tid. En Dag havde vi ham med daarligt Humør og det hele, og siden var det op og ned som forhen, han lukkede sig inde, gik uden om Folk og var ikke til at komme nær.

Ingen af vi andre kunde ret begribe, hvad der gik af ham nu, da han var godt og vel forsørget; og selv sagde han ingen Ting.

Men Frøken Marie havde nok opdaget det, for en Dag tog hun alle sine Spareskillinger og rejste bort til Hovedstaden. „Nu prøver jeg det sidste," sagde hun til mig; men hvad det var, vilde hun ikke ud med

Hun var vel borte en Uges Tid, og da hun kom tilbage, kaldte hun Valdemar ind i den anden Stue og var dér ene med ham nogen Tid. Og da de kom ud igen, havde han lige saa livagtig begge sine Arme, saa vi var lige ved at tro paa, at der var sket Tegn og Undergerninger. For den Gang kendte vi endnu ikke til kunstige Lemmer her ude paa Landet.

Hvem der var stolt, var Valdemar. Han viste os alle, hvordan Armen kunde bøjes baade i Albuen og Haandleddet, og det var ikke langt fra, at han græd, saa glad var han.

Naar vi saa gik ud at spasere, havde han Kæresten ved den højre Arm, og med den venstre hilste han. Og han var i de Dage rent gal efter at tage Hatten af for Folk. Og fin saa han ud med Handsker paa og pænt blaat Tøj. Vi, som kendte ham, var dog lidt i Tvivl om, om det nu ogsaa kunde vare med hans gode Humør, for vi var jo nu blevet vant til hans Tilbagefald. Men der gik otte Dage, og der gik fjorten, uden at der var noget i Vejen med ham; og vi var alle enige om, at nu var han kureret.

Saa rejste han over for at sætte sig ind i Bestillingen,

og Frøken Marie fik travlt som en Mus i Barselsseng, for om knap Tid skulde Bryllupet staa.

Et Par Dage efter var der Brev fra ham, som Frøken Marie læste højt for vi andre ved Bordet. Han fortalte om Skovhuset, hvor de skulde bo, om hvor kønt det laa og om hele Indretningen, saa én kunde se det tydeligt for sine Øjne. Og han havde sammen med Grevens været ovre et Sted i Besøg, hvor de ikke engang havde opdaget, at hans Arm var kunstig, for de havde bagefter spurgt Greven, om den var stiv. Det var han nu allermest stolt over.

Jeg gik i de Dage og søgte dette her Embede som Ledvogter, og jeg maatte rejse rundt fra en Størrelse og til en anden og skaffe Attester baade for Daab og Koppesætning, saa der gik vel en otte Dage, inden jeg igen kom tilbage til Gaarden.

Den første, jeg mødte, saa mig saa sær ud, og hvordan det nu kan være, saa tænkte jeg straks, at det var noget med Valdemar. Og det var det netop, for de havde slet ikke hørt fra ham siden.

Frøken Marie var mest rolig — skønt én nok kunde se, at det tog paa hende — og sagde, at han nok ikke skrev, fordi han laa paa Vejen hjemefter selv.

Men de bestemte fjorten Dage gik og nogle til, uden at vi hørte til ham. Saa lavede Frøken Marie sig til at rejse over efter ham; men den Dag kom der Brev fra Greven, at de havde fundet Valdemar hængt i et Træ ude i Skoven. Til Greven havde han nok skrevet, men til Frøken Marie var der ikke et Ord.

Ja se saadan kan det nu gaa, og saa vil De nok indrømme, at en Ting er det at gaa paa i Krigen, en anden Ting at bære det, der følger efter.

Hvad der blev af Frøkenen? — Jo, hun skal nok have et stort Børnehjem derinde i Kongens København. Og de siger, at Kronprinsessen selv fører Tilsynet; men det kan en anden en jo ikke udtale sig om.

En for mange.

Fortælling fra Heden af Jeppe Aakjær.

Med Tegninger af Achton Friis.

Søren Kusk var, hvad man blandt Bønder kalder for en Brølstodder. Hvor han slap ind, rystede Loft og Vægge af Raab og Banden. Han havde den Vane, naar han sad for Bordenden, da at kaste sig frem og tilbage med hastige Ryk; snart stød han Overkroppen langt ind over Bordet mod den, han talte til, snart rejste han sig halvt op i Sædet og huggede Næven i Skiven, saa Ølpotten dansede, alt mens han strittede Spytklatter i Favnevis ud over Gulvfjælene. Saadan var nu engang Søren Kusk, og derved var intet at gøre.

Men han var tillige noget mere, som det var vanskeligere at faa Øje paa. Det kunde hænde, at han paa fremmede Steder vilde vise sig indsmigrende mod et Barn, der var kommet i hans Nærhed; men han havde aldrig saa snart tiltalt det med sit staaende Udbrud. „Kuk-Kuk, du bitte!" før Ungen fo'r tudende hen i den fjærneste Krog af Stuen, mens Søren Kusk under en Skranne, der skulde skjule hans indre Skuffelse, kastede sig i endnu brattere Rykninger hid og did paa Bænkfjælen. Ingen, der nøjere kendte ham, vilde anse ham for en ond Natur, hvor meget han end larmede; som adskillige stærke Folk havde han ikke vanskelig ved at græde, men Graaden var hos ham Grundvand og ikke den let bortdunstende Ting, der bare staar og skørner Overfladen. Han kendte ikke Sygdom og kunde byde sine Jættelemmer alt —, derfor larmede han; det var den raa Kraft, der brølte ud af ham; som en Tyr glæder sig ved at skrabe i Jorden og sende det ene Muldkast efter det andet op over sin Ryg, saadan morede det ham at sætte sine Staalknoer saa dybt i en Nabos sand-

skurede Fyrrebord, at der kunde henpeges til det gennem Tiderne.

Han færdedes meget ude i Handel og Tummel, foruden at han flittig dyrkede sin Slægtsarv: en taalelig stor Hedegaard, med jævn Velstand ude og inde. Fra den Tid, han havde været Dragon, havde han bevaret Lysten til at ride, saa at han i Modsætning til de andre Bønder næsten altid saas paa Hesteryg. Han havde et sort Øg, som han kaldte Mette; det var den værste Durkløber i det hele Herred; hvinsk var hun, og gal for Stjærten og for intet fremmed Menneske til at regere med, men overfor Søren var hun from som et nyslikket Aalam, endda han hyppigst ikke brugte andre Sporer end de blotte Stunthoser, der maatte gøre det ud for baade Strømper og Ridestøvler.

Til Trods for Handelsblodet i sine Aarer var Søren Kusk paa Bunden af sin Sjæl Idealist. Han sværmede for Skønhed, især for Kvindeskønhed. Da han hen ad de fyrre giftede sig, tog han en fattig men meget smuk Pige, der var næsten tyve Aar yngre end han; der var ingen Mangel paa advarende Røster fra nogen af Siderne. Maren vidste dog nok, hvad hun gjorde, da hun fra en almindelig Stunthosetøs lod sig forfremme til Gaardmandskone, tilmed i Søren Kusks nyskinnende og velopbyggede Gaard; og Søren opgjorde sig Sagen paa følgende Maade: „Peng' har a nok af og fler a kan faa; den ene Rigsdaler ligner den anden, men Maren har ikke hendes Lige hverken langt eller nær."

Der gik et Par Aar, i hvilke Søren svælgede i Lykke; og han blev god af det; alt det buldrende og brydske i hans Natur stemtes ned og hviskede, naar han talte om Konen. Der var knap den Ting, han ikke kunde gøre, naar hun bad ham om det. Den gamle, stive Havvogn med de kluntede blaa og grønne Forskønnelse paa Sider og Bagsmække, der hidtil havde ageret Stadskaret i Kuskegaarden, blev erstattet af en skinnende flot Fjedervogn, i hvilken Søren fo'r med Konen hid og did, hvor blot hun pegte, mens den sorte, arrige „Mette" gik foran og gnistrede rasende ud af Øjnene.

Sørens Stolthed over sin smukke Erobring grænsede ikke sjælden til det komiske. En Dag, han var kommen fra

Holstebro, faldt han efter Sædvane ind i Byens Kro, hvor han tog Plads mellem en Hoben Gæster, der sad om Øllet ved et afsides Bord. Paa engang trak han en uhyre lille og ganske lille bitte Sko op af Yderlommen og stillede den højtidelig paa Bordet midt mellem Gæsternes Glas og Flasker.

„Hvad Satan," udbrød en tyk Lammehandler, „hvis Barn mon det nu er, Du har været ude og købe Faddergave til?"

„Barn!" sa' Søren smigret paa den lille Skos Vegne. „Det er endda nogen Aar siden, te den traadte sine Barnesko, der kan trække den her paa uden at skære Ansigt. Og saavidt a ved, er der ikkuns én Fod til af samm' Slav her i æ Sogn, og den skulde gærne puttes i den her." Med disse Ord satte han med en Skogger dens Mage ved Siden af og saa med et triumferende Blik fra den ene til den anden.

„Det er s'gu Sukkertøj," sa' Lammehandleren og vendte de fixe Sko mod Lyset. „Og nu kan a jo ogsaa nok forstaa, hvem æ Snak er om. Og en ynde Kvind', det er hun misæl, bare du altid kan ha' Hævs paa hin', Søren; for de er saa lett' til Lof, saadanne bitte Sko!"

Bønderne skrannede, saa det sang i Bjælkerne, og Søren lod s i n hule Latter buldre med, mens han betalte baade sin egen og de andres Fortæring.

Saadan gled endnu et Par Aar i idel Fryd og Gammen; men saa paa en Gang begyndte Søren Kusk at hænge. Han snakkede ikke mere saa meget om Maren; skete det endnu af gammel Vane, saa sluttede han altid sin Historie med et Suk. Der maatte være sket et eller andet, og Naboer og Venner kom snart efter, hvad det var

En tre Fjerdingvej mod Nord laa der en større Hedeplantage, der ledede af en midaldrende Plantør, der ikke blot var en vældig Nimrod for Herren, naar Talen var om Markens umælende Dyr, men ogsaa havde Ord for at være én af de værste Skørtejægere, der var optraadt i Mands Minde. Hvor Plantør Hestkjærs Navn blev nævnet i et Bondehjem ved Davren eller Middagsmaden, var der næsten altid én Kvindehaand, der fik travlt med at trække det blommede Hovedklæde frem over Kinderne

or at skjule den Rødme, der naturligt opstaar, hvor den saa højpriste kvindelige Dyd ikke i Bunden bistaas tilstrækkeligt af en god Samvittighed.

Da denne Fyrste over de mørke Graner var kommen paa Spor efter Søren Kusks kønne Maren, helmede han ikke, før han havde spundet sit Jægergarn saa tæt og fast omkring hende, at hun ikke kunde undslippe. Han begyndte med at søge ind i Gaarden paa sine Jagtture for at bede om en Drik Øl, og han endte med at underkøbe Hjorddrengene, for at de kunde bringe ham Il-Bud, naar Søren Kusk red af Gaarde paa Mette for at tage ud til sin Handel eller anden lovlig Næring.

Til at begynde med havde Maren stillet sig ret afvisende overfor denne harpixlugtende Hankat i den grønne Jakke og med de blanke Støvlekraver. Men efterhaanden som han kom tiere i Gaarde, gav Foræringer og udfoldede hele en øvet Gavtyvs besnærende Kurmageri, brast den Troskabs-Traad, der knyttede hende til Husbonden, en Traad, der vel sjælden er tvunden af Prima-Tvist, men især er udsat for Bristning der, hvor Aldersadskellen er saa stor, som den var mellem Søren og Konen.

Der blev talt meget om Plantørens hyppige Besøg i Kuskegaarden, og Søren maatte stikke mange Skoser til sig af den Grund; saadan ved det tredje eller fjerde Glas begyndte Finterne at regne ned over ham, mens man kneb Øjet i og bunkede hinanden i Siden.

Ved en saadan Lejlighed kunde Søren sidde hen i stumt Raseri, indtil han rejste sig med et mægtigt Ryk, smed sine Skillinger paa Bordet og buldrede ud ad Stuen. Naar han saa red hjem over Lyngen, var det, som der stod Rødt for hans Øjne, og han spejdede hen over de maanebelyste Bakker, om der ikke skulde være en anden Rytter at skimte, med Retning bort fra den Gaard, som han nu saa tungsindet nærmede sig. Var der noget om, hvad Folk saa skaanselsløst stiklede til, saa var det dog mere end mærkeligt, syntes han, at han egentlig aldrig havde opdaget noget mistænkeligt. Jo, det var dog sandt, én Gang havde han ved sin natlige Hjemkomst set Skyggen af en Mand paa en Hest, der var forsvundet over Bakkekammen østenfor Gaarden, og da han var traadt ind i Stuen var Maren

uhjælpelig rød i Tindingerne, og hun var endnu ikke bleven fuldt færdig med at rette op paa den skrækkelig uordnede Seng.

„Hvad, reder du først Seng den her Tiddags," havde han sagt til hende med tilkæmpet Ro.

„Ja," svarede hun afvæbnende, „a har haft saadan en Tandpine, te a har maattet holde Sengen snart den hele Dag. Kan du ikke se, hvor ressen a er i Kinderne," føjede hun til, den snilde Maren og vendte sin sprutrøde buttede Kind op imod ham. Og Søren havde kysset den og sleget den, mens Giften sled i hans Hjærte.

Siden sit Giftermaal havde han ikke drukket noget videre, men nu begyndte han igen at ta' stærkt til Mosten, og han var ligeglad, hvilke Affkum, han kom i Lav med. Hans gamle Lyst til at buldre og fortælle pralende Krøniker var ogsaa i stærkt Tiltagende. Naar saa én bemærkede oppe midt i Sørens allergaleste Pralerier:

„Aa, din sølle Skræjjer! gaa du hellere hjem og se efter, hvordan Maren og Plantøren har det med hinaan'", saa kunde det hænde, at den forvovne i næste Øjeblik laa under Bænken med Sørens Ølkrus mellem Øjnene, men det skete tiere, at Søren Kusk tav med et Gjep og luskede ud af Stuen.

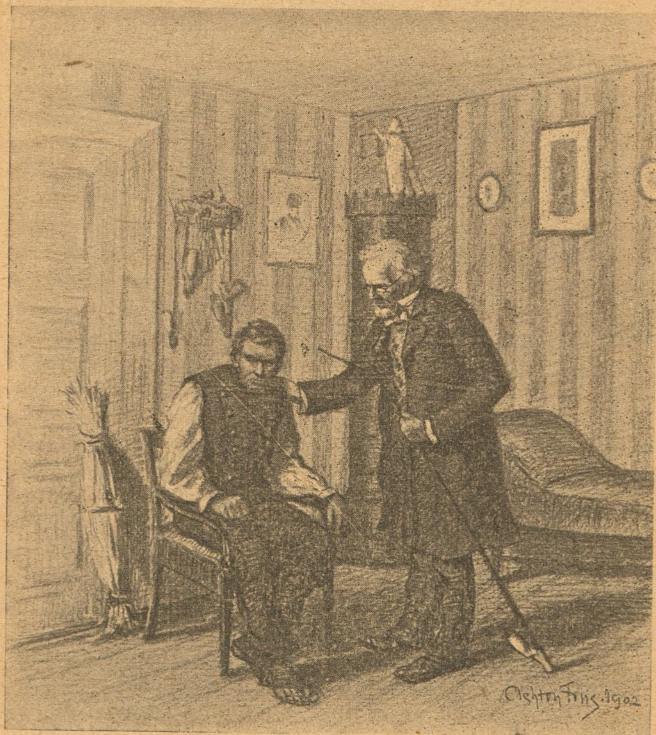
En Sommereftermiddag traadte Søren saa ind ad Døren til Sognets gamle, hvidhaarede Præst, der laa og halvdomsede paa en gammeldags Chaiselongue, mens han nu og da tog sig en Sug af sin Middagspibe. Søren Kusk kantede sig sidelænds ind ad den hvidmalede Dør, som han yderst forsigtig skød foran sig. Det var øjensynligt, at han var stærk benovet; hans Blik var stift hæftet paa Præsten, hvis ærværdige Hoved var indhyllet i en blaa Tobaksrøg, saa det hele for Søren fik en dunkel Lighed med Gudfaderbilledet paa Sognekirkens falmede Altertavle.

„Nej, Goddag, Søren Kusk," sa' Præsten og svang yderst forsigtig de gamle lasede Morgensko ud over Sofaranden, mens han støttede sig kraftigt til den lange Pibe, som han holdt i Arms Længde ud fra sig.

„Kom kun nærmere, min Gode!" tilføjede han opmuntrende; han havde faaet Øje paa en aflang, sirlig Halmbylt, som Søren under venstre Arm klemte ind til

Kroppen. Præsten vidste, at der i den lige tilskaarne Halm laa en Ørred eller en anden Fisk, for under den Form plejede hans Sognebørn altid at frembære deres smaa Forlangender.

Søren Kusk famlede sig frem i Stuen; han var iført

et Par slovrende Tvistes Ærmer, sølvknappet Vest og Stunthoser, der lod den nøgne Vrist træde frem tilligemed Fodens store flade Negle, der var alt andet end velplejede.

„Naa, min Gode, hvad kan jeg saa tjene Dem med i Dag," begyndte Præsten, mens han med Pibespidsen pegte paa en tom Stol.

„A er snart noget skalu ved at sige det," sa' Søren og satte sig. Hans Øjne flakkede uvist fra det ene til det andet, indtil de i usigelig Bekymring hæftede sig i Præstens.

„Tal De kun frit til mig, min Gode! Til sin Præst kan man sige alt," lagde han til med Eftertryk; det var ikke undgaaet hans Opmærksomhed, at det begyndte at bævre om Sørens stubbede Mund.

„Det a vild' bede Dem om, det var, te a maatt' blive taget til Alters," kom det stille fra Søren.

„Til Alters, min Gode!" Præsten glemte aldeles at sugge paa Piben. „Jeg ved jo, at Søren var ved Herrens Nadverbord forrige Søndag tilligemed Deres øvrige Husstand?"

„Og endda er a ræd for, te det ikke kan gør' et klaar," sa' Søren og sænkede sit Ansigt ned i Hænderne. Lidt efter piblede Graaden ud mellem hans grove Fingre.

Præsten havde rejst sig. Han gik hen til Søren, hvis tunge Skikkelse rystede under Sindsbevægetheden, og la' sin lille hvide Haand paa hans Skulder:

„Hvad er det, der er i Vejen, lille Søren?"

„Aa, det er jo det med Maren," sa' han og løftede igen Ansigtet lidt fra Hænderne.

„Saa det er ikke bleven bedre endnu," sa' Præsten medynksomt.

„Aa nej, det er det sjelle samm' — heller langt værre."

„Ja, men gør De nu ikke Deres stakkels Kone Uret? Husk, alligevel hvor ung hun var, da hun tog Dem, og hvor god hun jo dog egenlig var imod Dem de første Aaringer."

„Ja, a siger ikke en Kjern om Maren; hun er uden Skyld; men han har forgjort hende, og det er ham, der skal falde for min Haand!"

Søren havde under disse Ord faaet et frygteligt Udseende. Han sad og byttede om paa Fødderne, saa snart højre, snart venstre Stunthose stod forrest, og hans svære højre Næve krøb helt ud paa den yderste Pynt af Knæet.

„Er det den Slags syndige Tanker, De omgaas, med Søren?" sa' Præsten. „Bed dog Vorherre om Naade til at ta' Deres Vrede fangen. Husk, at den der udgyder Menneskers Blod, ved Mennesket skal hans Blod udgydes."

„Jamen han har taget Maren fra mig!" stønnede han, som aandede han sin egen Dødsdom ud i de Ord.

„Jamen glem alligevel ikke de Ord af Herren: Tilgiv Eders Fjender!" sa' Præsten.

„Tilgi' den, der tager éns Kone! Og saa en Kone som Maren — — Nej, der maa være Mening i det; og saa meget kan Vorherre ikke forlange af mig," svarede Søren.

Præsten rykkede igen frem med hele sin theologiske Bevæbning. Søren sad nu og tav, men tænkte hele Tiden paa, hvorledes han bedst skulde opnaa, hvad han var kommen for.

„A har taget lige en jænle Fisk med mig," sa' han omsider oppe midt i Præstens mange Skriftsteder, mens han kapitelfæstede sine Ord ved at pege paa den aflange Halmbylt under Armen. „A haaber, te Præsten ikke vil forsmaa den. Men som det hedder sig, er den ene Villighed jo den anden værd; og a beder Dem derfor saa angermodig som a kan: tag mig til Alters inden a gaar herfra!"

Søren saa Præsten bønligt ind i Øjnene.

„Hvor kan De tro, at Gud lader sig bøje ved Gaver," svarede Præsten, mens han strakte Haanden afværgende ud mod Fisken. „Den eneste Gave, han tager imod, er et rent Hjærte."

„Da er det saa migi en god Fisk og ikke som de Horker, æ Slytter gaar og ta'r," sa' Søren krænket. „A har selv taget den i Ørre Bæk, og a vild' tykk', te det var Alms nok for Dje' Ulejlighed."

Det var øjensynligt, at Søren havde knyttet store Forhaabninger til denne Fisk og havde ventet, at dens stumme Mund skulde have ført hans Sag, naar hans egen Beviskraft svigtede

Men Præsten var ubøjelig, og omsider trak Søren sin ludende Skikkelse med den forsmaaede Fisk under Armen ud ad Døren. Det sidste man saa af ham inde fra Studereværelset var de store sortsmuskede, flade Negle paa det hvidmalede Dørtrin.

Da Præsten lidt efter kom ud i Gangen, saa han, at Søren Kusk paa en meget iøjnefaldende Maade havde stillet sin halmomvundne Ørred paa Halen op mod Spisestuedøren. Den enfoldige Bonde nærede øjensynlig den

Forestilling, at han ved hin Gave til Præsten kunde faa Forsynet til at knibe Øjet i for en eller anden fortvivlet Handling, han stod i Begreb med.

Præsten havde først den Tanke at løbe efter ham; men da han havde løftet lidt paa den skønne Gave, pillet ved Halmsvøbet og blottet Fiskens store spættede Snude, besindede han sig og bar den, sagtmodig i Aanden, ud til sin Kone.

Saa gik Tiden til ud paa Efteraaret. Da hændte det, som i lange Aar huskedes i den lille Hedeby.

Søren Kusk havde været ridende til Holstebro; thi efterat Forholdet til Konen var kølnet, havde han igen slaaet sig paa Ridningen, mens den ny Fjedervogn fik Lov til at staa i Skuret og ruste. Han sad just i Skumringen i en lille Hedekro i Hjemmets Nærhed og tømte en halv Kop og talte om ligegyldige Ting; mellem sine Knæ holdt han en frisk Plejlslavol, som han havde købt paa Torvet. Paa engang udbryder Kromanden, der havde siddet og gloet ud ad Vinduet:

„Ihtho, det var s'gu Plantøren, der kom flyvend' og satte østerpaa. Hvor mon den Kaalsen agter sig hen saa sildedavs," la' han til og skævede drilsk over til Søren.

En ildendes Rødme skød hen over Sørens Hals og Ansigt; uden et Ord sprang han til Døren og lod den knalde i efter sig. I et Nu havde han svunget sig paa Ryggen af den sorte Mette. Efter sin Sædvane, naar det skulde gaa rigtig løs, kastede han Overkroppen hen over Øgets Manke og udstødte et langtrukkent Brøl; den sorte skar som selve den Onde hen ad Vejen. Der var ikke gaaet mange Minutter, før Søren havde indhentet Plantøren.

„Aa bi lidt, din bitte Swissi!" raabte Søren Kusk endnu nogle Skridt fra sin Avindsmand. „Det er svært saa travlt du har; a vild' gærne ha' lidt Bud med dig!"

Ved disse Tilraab, der kom med usvækket Kraft, da de havde Vinden med sig, fo'r der en stærk Skælven gennem Plantøren; han var ingenlunde uvidende om de haarde Trusler, som Kuskemanden baade i Ny og Næ havde udstødt imod ham. Han skævede tilbage og skimtede mod den mørke Nathimmel en kæmpestor Rytter med en tilbage-

trungen Knippel løftet i Haanden. Al hans Mod fo'r ned i Hælene, som han med Voldsomhed klemte ind i Hestens Sider, — og nu lagde de begge Damp hen ad Vejen, saa Grus og Smaasten røg ud over Grøftekanten. Det gik dog snart op for Plantøren, at paa jævn Bund kunde han ikke holde sin Fjende Stangen, men en halv Fjerdingvej tilvenstre for Vejen var der et knoldet Kær, af og til med Morads og Bløde; her vilde hans lille behændige Hest have adskillige Fortrin frem for den langt tungere Kleppert der bagved paa de lange Skanker. Ved et behændigt Sidetryk drejede han med et rask Spring ind i Lyngen, der omgav Vejen paa begge Sider. Sørens sorte Mær susede som en Tordensky endnu et Stykke hen ad Vejen, før Rytteren under Ryk og grummelige Eder fik den standset. Da han omsider havde faaet den drejet ind i det rette Spor, havde Plantøren faaet et stort Forspring. Nu begyndte der et sanseløst Ridt hen over den i Mørke indhyllede Lyngflade Lyngen var vaad efter en for nylig falden Byge. De sejge Rafter slog med smaa Svup ind imod Hestenes Ben; af og til fo'r en lang Gnist op fra en enlig Sten, som Skoen havde vakt i Springet; da Maanen kom frem af en tung Sky, saa det fra Hesteryggen ud, som om den forfærdet standsede et Øjeblik og stak saa i Rend — som løb den efter Hjælp — ud over Vesthimlen.

Sørens Dyr var langt det stærkeste men noget udmattet efter den forudgaaende Tur til Købstaden; alligevel vandt den sorte Mette mere og mere ind paa Plantøren; naar hun syntes at trættes i Springet, kastede Søren sig endnu engang forover, trak op i Tøjlen og udraabte sit langtrukne: „Haa—aaj!" Saa sprudede hendes Øjne, mens de udstrakte Forben syntes ligesom at blive længere i Kastet.

Søren holdt stadig sin Slavol løftet i højre Haand; to Gange havde han langet ud efter Plantøren men kun ramt Hesten over Krydset, saa det smældrede, og hver Gang var Dyret styrtet frem med rasende Kraft, saa Rytteren var bleven reddet.

Nu var det Kær, hvortil han satte sin Lid, kun nogle hundrede Alen borte. I Mørket og Angsten havde han dog taget lidt fejl af Retningen, og nu susede han ned ad

en vild og stejl Bakke, der modstodes af én lige saa vild og stejl. Søren holdt uvilkaarligt op i Tøjlen, men da det paany begyndte at gaa stærkt opad, saa man Plantørens Hest vakle i Springet, mens den sorte — hidset til

Vanvid af sin Styrers vilde Haa—aaj! buldrede frem som Jordskælvet.

„Bed nu dit Fadervor, din Kæltring! for nu har du set dine bedste Dage!" raabte Søren ude af sig selv og skød Kniplen endnu højere tilvejrs.

„Hold Dem i Rumme, Søren Kusk, eller jeg skyder, den Onde annamme mig!" raabte Plantøren og rev rasende i Bøsseremmen for at slide den løs.

Sørens Slavol var dog nu ikke mere til at standse; den susede ned og strejfede Plantørens højre Laar, saa det sved. I det samme drønede et Skud; Søren udstødte et Brøl, mens den sorte styrtede til Jorden som en Sæk Klid; Hesten væltede to—tre Gange rundt om sin egen Axe og blev liggende ved Bakkens Fod; Plantøren steg øjeblikkelig af; han hinkede efter det voldsomme Slag og mærkede Blod i den ene Støvle; da han naaede hen til den mørke Klump, var Hest og Rytter begge ifærd med at udaande.

Plantøren havde holdt paa Øget. Et Par af de store Rævehagl var gennem Dyrets Øje trængt ind i Hjærnen. Søren havde i det voldsomme Fald brækket Ryggen, men hans Slavol laa endnu løftet og slagfærdig mellem hans sammenknugede Fingre.

Plantøren red strax over til Sognefogden og fortalte ham i alle Enkeltheder, hvorledes det altsammen var gaaet til. Ved det legale Ligsyn godtgjordes det, at ikke et af Haglene havde ramt Søren, og Plantøren frifandtes for enhver Tiltale i Kraft af de humane og guddommelige Love, der i deres uudgrundelige Naade vil, at Bedrageren skal leve, mens den bedragne maa holde sig beredt til at dø.

Hjemkomsten.

Eu Historie af Johannes V. Jensen.

Med Tegninger af Louis Moe.

Vesterude i Himmerland, et Sted paa den lange Kyststrækning ligeoverfor Salling, ligger fire, store Bøndergaarde. For et Aarhundrede siden laa her en fri Herregaard, der hed Strandholm. Det er en øde og tyndt befolket Egn. Herremændene paa Strandholm havde i flere Generationer lagt sig efter Studehandel, Jorderne gjorde de ikke meget ved; det var altid uselskabelige Folk, der boede paa Strandholm. I Ydre og Vaner skilte de sig ikke meget ud fra andre Bønderfolk paa Egnen, de var maaske en Krumme mere bryske, over det de var fribaarne, men ellers var de af den grove Landadel, der altid færdedes i Friluft med svære Støvler paa Benene og omgivet af Hunde. Den sidste af dem hed Jørgen Daa — den sidste, der besad Gaarden hel og udelt. Han skiftede mellem to Sønner, saa at Ejendommen blev delt i to lige store Dele, Nørre Strandgaard og Sønder Strandgaard. Brødrene forligtes godt nok. De lagde sig mere efter Jordbruget, og da Be-

driften nu blev sat ned til det halve paa hver Gaard, faldt det af sig selv, at Brødrene levede jævnere end deres Forfædre. Det gik saa omtrent i Glemme, at Slægten var adelig. Med de knappe Tider, der faldt ind i Aarhundredets Begyndelse, gik det tilbage for begge Brødrene, de døjede med at holde sammen paa det hver for sig. Imidlertid havde de begge Børn. Og lige fra de var ganske smaa, var det bleven en hellig Ide hos begge Brødrene, at faa Gaardene gift sammen igen. Da Børnene voksede til, dannede der sig ligesom af sig selv et Par. De andre Børn paa Gaardene vedkommer ikke denne Historie. Det var Sønnen Mathias paa Nørre Strandgaard, Junker Mathias, som de kaldte ham, og saa lille Birthe paa den anden Gaard, hvis Skæbne bøjede sammen. Mathias blev tidligt sin Faders Yndling, ligesaa Birthe, og de to Søskendebørn syntes ogsaa selv fra ganske smaa at udvælge hinanden. De var altid sammen i Barneaarne, var altid foretrukket og begunstiget, og da de to Brødre omtrent samtidig døde, var det i den trygge Forvisning, at Gaardene nu vilde blive samlet igen, saa at Slægten atter kunde komme i Vejret.

Men da skete der det, at Birthe ikke vilde have Mathias.

Det kom som et af disse uforklarlige Udbrud i Naturen, der skyldes dybe skjulte Kræfter. Alt var i en saa udmærket Orden, de andre Søskende havde faaet deres Arvepart og var forsørget hver paa sin Vis. Mathias og Birthe var i en passende Alder, 26 og 25 Aar, alt var ordnet med Aars Omsigt — ja de to Unge havde endogsaa stor Tilbøjelighed for hinanden — og saa slog Birthe alligevel op. Hvorfor? Det var noget, der var vokset i hende med samme Vækst som selve Bestemmelsen. Og i samme Nu Lykken efter Bestemmelsen skulde være moden, havde en hemmelig Uvilje i hende sat Frugt. Hun havde maaske den Følelse, at hun ikke vilde gifte sig med Mathias, netop fordi hun elskede ham. Hun vægrede sig muligvis alene paa Grund af en Følelse, der er jævnt almindelig hos Kvinder: den, at de just vælge at trodse paa et Tidspunkt, da det er urimeligt og af en skæbnesvanger Virkning. Hvem ved, hvad en ung, dejlig Kvinde kan falde paa? Birthe vilde ikke giftes. Junker Mathias

skoggerlo til at begynde med, derpaa blev han angst og tiggede for sig, saa rasende og atter igen ydmyg, saa himmelfalden, saa splittergal. Han truede, han græd. Men Birthe havde klædt sig i sort (med store, dyre Fjer og lækkert Fløjl) hun tav, tav. Naar Junker Mathias gav en af sine forfærdelige Scener, kunde hun staa saa ligbleg og yndig og lade som Ingenting, medens alle Junkerens stormende Sindsbevægelser gik som næppe skelnelige Spejlinger over hendes fine Træk. Hun blev ofte syg i Blikket, naar det lange Karlemenneske smækkede sig selv i Gulvet foran hende, men hun bevarede den største Ro, stod bare og rørte Munden ganske lidt, som om hun hviskede til sig selv: Jeg elsker ham, jeg elsker ham!

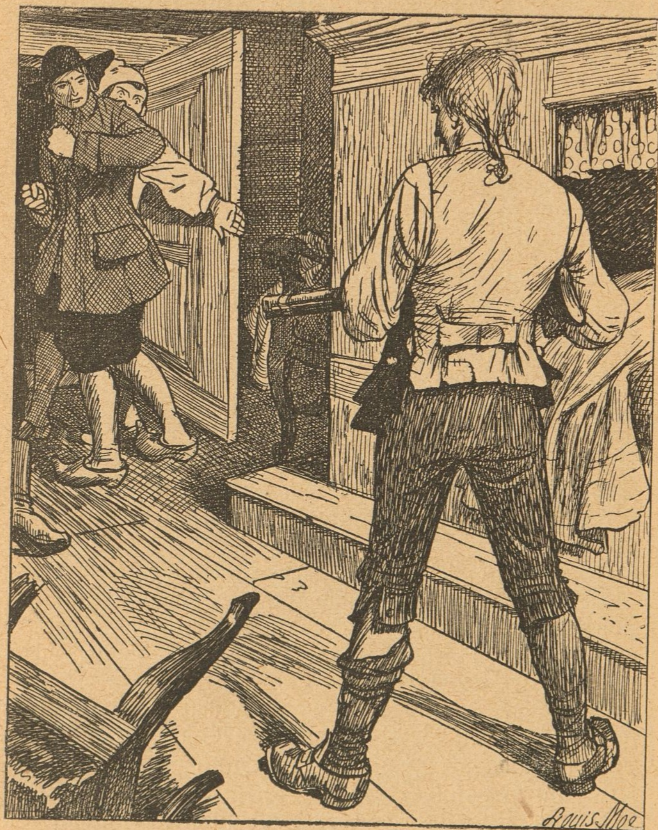
Saa blev de da ikke gift.

Og nu begyndte der da et underligt Levned paa de to Gaarde. Jomfru Birthe greb Bedriftens Tøjle og kørte saa at sige i Grøften lige straks, hvad hendes Ejendom angik. Hun forføjede rent ufornuftigt i sit barnagtige Stivsind, og det blev meget værre, da Junker Mathias ganske uegennyttigt vilde hjælpe hende. Var ikke en anden Slægtning traadt til med myndig Haand, var Birthe vel gaaet fra Gaarden. Lidt efter lidt kom der Skik paa hende, hun drev Gaarden rigtig ordentligt alene. Forsaavidt var hun bjærget.

Mathias gik det værre, men ikke lige straks. Han skøttede sin Gaard. Derimod begyndte han i sin Fortvivlelse og sit Nag at ture rundt omkring paa andre Gaarde. Han spillede, han drak ogsaa, men dog ikke værst; lidt efter lidt forfaldt han.

Der gik en fem-seks Aar, og Giftermaalet var fuldstændig slaaet ud af Hovedet paa begge Sider. De to Søskendebørn saa aldrig hinanden. Stillingen var den, at Birthe nu drev sin Gaard med Held, hun levede mere og mere tilbagetrukken paa Gaarden. Junker Mathias var næsten aldrig hjemme, og hans Gaard blev skammelig vanrøgtet. Bygningerne stod og faldt sammen, det gik saa vidt, at Afgrøden et Aar slet ikke blev slaaet, men fik Lov til at raadne paa Marken. Da Junkeren ikke længere kunde optræde mellem Folk af sin Stand, holdt han sig hjemme paa Gaarden, men tog sig ikke noget for. Han

jagtede eller laa og drev ude paa Fjorden. Tyendet forlod ham lidt efter lidt, Markerne blev slet ikke dyrkede mere. Saa endte det da med, at Gaarden kom til at ligge

aldeles øde hen, uden Folk, uden Kreaturer. Og havde Egnen ikke i sig selv været saa gold og sparsomt beboet, vilde det været et Forhold uden Lige. Nu snakkede Folk jo nok meget derom, men der var faa Folk og langt imellem dem; Junker Mathias blev næsten glemt. Han sad

som en Edderkop paa sin øde Gaard. Tilsidst var han ganske ene.

Saa én Dag — det var ti Aar efter at han havde faaet Gaarden — skød Junker Mathias ganske roligt en Stud i en Drift, der kom hans Gaard forbi. Driverne gjorde Ophævelser, dette her gik over deres Forstand, men Junkeren, der lignede en Vildmand, pegede rundt paa dem med Bøssen, og de fortrak. Junker Mathias bemægtigede sig Studen. To Dage efter kom Rettens Folk til den øde Gaard og fandt Junkeren hjemme, da han laa inde i den eneste Stue, der endnu var beboelig. Da han saa Mændene og hørte deres Ærinde, stod han op uden at sige et Ord og klædte sig paa. De afsagde Arrest over ham, men han tog til Bøssen, stadig uden at ville forklare sig. Det endte med, at de maatte gaa. Da de kom mandstærke igen, var Junker Mathias forsvunden. Hans Vej sporedes nogle Uger efter nede ad Viborgkanten, hvor der blev begaaet et Røveri paa aaben Landevej. Kort efter dræbte og plyndrede han en Pranger paa Koldingvejen. Det var det sidste, man hørte til ham. Han havde forladt Landet.

Der kom en anden Ejer paa Nørre Strandgaard, og der blev igen saaet i de forsømte og tilgroede Jorder. Men Samkvemmet mellem de to Tvillinggaarde var og blev afbrudt. Den ny Mand saa aldrig noget til Jomfru Birthe. Hun boede alene, og Aarene gik hen over hende. Saalænge hun var ung, havde hun mange Friere, men hun viste dem bort med Spot og Væmmelse. Siden lod man hende i Fred. Hun blev en Særling; de kaldte hende aldrig andet end „Jomfruen". Man vidste at fortælle om hendes sære Levemaade og menneskesky Væsen. Hun var ikke god, hun undte ikke sine Folk noget, og hun var skrap til at paase, at alting blev gjort. Hun boede i en stor Stue paa Gaarden, og her samlede hun i Aarenes Løb forskellige Dyr om sig, flere Mopper, der var saa fede af Alderdom, at de laa hen paa Puder uden Livstegn, skaldede Fugle i Bur, en Samling Katte, og som den allerbedste Ven et gammelt Faar, der gik i Stuen og brægede mod Vejrforandring et Par Gange hvert Fjerdingaar. Da dette tamme og trofaste Dyr døde, tog hun et lille nyt Lam

til sig om Foraaret, og det gik hos hende i de næste mange Aar, til det ogsaa blev gammelt og døde fra hende.

Paa Strandholm Kirkegaard er Jomfru Birthe Daa's store og sirlige Gravsted. Det er forunderligt at komme over et saa pompøst Monument paa denne ynkelige Egn. Agrene ligger golde og ufrugtbare milevidt, strøet med kridthvide Flintesten, der ligner smaa Knogler. Kirken selv er hvid som et Ben og er kommen til at ligge saa øde, den vender sig med sit arme Taarn ud imod Fjorden, som er lav og uden nogen Farve. Og paa den triste Kirkegaard stirrer Fattigdommen, her er saa og saa mange Tuer dækkede med hvidligt Græs, Vinden kommer forbi som en Fremmed, der puster for sig selv, tænker over sit eget lange Ærinde og rejser videre. En Tærne skriger oppe i Luften — girah, girah, her er saa forladt, her er saa ensomt. Men midt paa den aabne Kirkegaard, ud til den tomme, golde Strand staar Birthe Daa's fine Monument. Det er en høj blankpoleret Granitstøtte, der er prydet med Bronceornamenter i overdaadig fransk Stil. Den krones foroven af fire Broncehorn, som en dobbelt Lyre. Disse raffineret tænkte Linjer staar mod Jyllands blege Himmel, de maner underlig raat om blidere Sæder et eller andet fjærnt Sted sønderpaa, hvor Metallet dannes i lykkelige Former.

Herunder hviler Birthe Daa, som i en Menneskealder og mere besøgte Kirken hver Søndag og ikke besøgte noget andet Sted. Hver Søndag saa Menigheden hendes gule visne Ansigt bag Laagen i Pulpituret, hvor Slægten havde haft Kirkestol fra Arilds Tid. Her hang Daa'ernes Vaaben udskaaret i Træ og bemalet med azurblaa og teglrød og svovlgul Maling. Her findes nu et gammelt Kontrafej af „Jomfruen" paa Sønder Strandgaard. Man ser hende sidde i et Snørliv, der er saa spidset som et Kræmmerhus og med det hærgede Nonneansigt indkapslet i pibede Strimler.

Men det hændte en eneste Søndag, at Menigheden til sin Forundring og Skræk ikke saa Jomfru Birthe i Pulpituret. Andagten blev forstyrret, den gamle Præst svævede aandsfraværende i det, fordi det gamle stive Hoved med

den stædige Mine ikke som ellers var at se oppe i Pulpituret. —

Jomfru Birthe var lovlig undskyldt den Dag, hun gik grædende og vild oppe i sin Stue den Dag. Om Formiddagen, da hun kørte til Kirke som sædvanlig og var kommen ned i Dalen og over Aaen, blev hun vaer, at en Rytter jog ned over Vejen inde fra Landet og med Retning efter Strandgaardene. Hun tænkte ikke videre over det, før hun et Minut efter saa en anden Rytter komme frem over Bakken i strakt Galop bag efter den første. Da lod hun sin Kusk holde. Og da det snart stod tydeligt for hende, at den første af Rytterne var en Flygtning, som det gjaldt om at stoppe, havde hun, raadsnar og resolut som hun var, givet Kusken en Befaling:

Staa ned og smid Broen af, hurtig!

Kusken lystrede Ordre og havde paa faa Øjeblikke fjærnet Plankerne fra den usle Bro, saa at den ikke kunde befares. Jomfru Birthe blev roligt holdende paa Vejen og saa, hvorledes Rytteren sprængte ned mod Aaen og maatte kaste sin Hest til Side, da Broen var brudt af. Det var en tarvelig klædt Mand med en stor, falmet Hat paa Hovedet. Han tvang Hesten ud i Aaen ved Siden af Broen, men den blev straks stikkende fast i Mudderet, sank og forsvandt. Rytteren bjærgede sig tilbage over dens Kryds og kom paa Land. Imidlertid havde den anden Rytter standset sin Hest og var staaet af. Der var ikke hundrede Alen mellem Flygtningen og Forfølgeren. Og den første Rytter, der nu ikke kunde komme længere, stod ret op og ned, uvis eller lydig i sin Skæbne. Men Forfølgeren gjorde koldblodigt sit Gevær løs fra Sadelen, sigtede omhyggeligt og skød. Røgen fløj fra Piben, og han hængte Geværet over Halsen, tog sin Hest ved Tøjlen og trak ned mod Aaen, hvor Flygtningen laa falden forover.

Birthe Daa forlod sin Karosse og gik ned til den faldne Mand. Hun løftede hans Hoved og saa, at det var Mathias. Hun blev ikke forundret over, at det var ham, og ikke sønderknust over, at han var død. Han var gammel og graa og næsten ukendelig, men hun kendte ham, og de samme Aar, der havde ødelagt ham, havde gjort

hendes Sind koldt. Han var død, just som han kom hjem, ja han var. Hun havde ventet paa ham i tusinde Aar,

og saa kom han, saa sred han sig Blyet i sit Hjærte den Dag just, da hun fik ham igen.

Manden, der havde skudt, stod og ventede. Det var jo en fornem Dame, der laa og holdt Misdæderens Hoved, han fik vel vise hende lidt Hensyn. Jomfru Birthe vendte

sit taareløse Ansigt op mod den Fremmede og sagde stille med en lidt bønfaldende Klang:

Blodet er ikke løbet af ham endnu.

Hun var bange, hun ikke skulde beholde Mathias. Hun blev ved at sidde og holde hans Hoved op, mens Blodet løb af ham. Den Fremmede talte med Kusken. Det var en Politisoldat fra Hamborg, han talte kun gebrokkent Dansk. Han havde forfulgt Misdæderen i fire Dage. Han havde Tilhold om at tage ham levende eller skyde ham, og da det nu var truffet sig saa heldigt, at der var Vidner, havde han skudt. Om Kusken nu vilde bevidne det? Jo det skulde Kusken nok. Den Fremmede tog Hatten af for Jomfru Birthe, hvem han titulerede Madame, og forklarede Sagen igen for hende. Den Mand, som han nu i Medhold af Hamborg Stadsret havde henrettet ex tempore, var en Landevejsrøver og Mordbrænder. Om Madame kunde og vilde bevidne, at han var død.

Birthe Daa nikkede med aandsfraværende Respekt. Jo, hun kunde bevidne det!

Ja, saa havde Manden udrettet sit Ærinde. Liget kom ham ikke ved. Det lod til, at Madame interesserede sig for det; saa meget des bedre.

Det lille Formiddagsmøde ved Broen endte med, at Jomfru Birthe førte med Liget i sin Karosse, og den Fremmede red bort ad samme Vej, som han var kommen, med en undertegnet Dødsattest.

Men da Birthe Daa havde faaet sin døde Fætter lagt til Rette inde i Stuen, brast Skallen om hendes Hjærte, og hun gik grædende og vild som en ung Kvinde op og ned mellem sine skabede Katte og Mopper.

En halv Snes Aar efter døde hun og blev begravet.

Der staar en Sten paa Strandholms Hede, en høj, smal Kampesten, der vel er rejst af Oldfolket over en Død. Den ligner et stort Hængsel, en vældig Stentap, hvorpaa der kan have hængt en uhyre stor Stenport. Rundt om er Landskabet fuldkommen øde. Og dette enlige fantastiske Kæmpehængsel viser sig i Mils Afstand som den sidste vældige Rest eller som Brudstykket af en forglemt Begyndelse til en kolossal Bygning. Himlen over dette Land

er saa tyst, det lyder saa ensomt, naar en Tærne gennemstrejfer den og skriger højt oppe. I Folkets Sprog hedder Fuglen ikke en Tærne, men hvad der klinger rigtigere, en Trane. Det siges, at den er usalige Jomfruers Sjæl. Den skriger girah, girah!

En Extravagance.

Af Jakob Hansen.

Det var en Juleaften i Mørkningen.

Inde paa en Restaurant i Simsgade sad de gamle, gamle Mennesker: Mand og Kone, ellers var der ingen Forskel paa dem, saa ens var de, saa sammenlevede i alle Træk og Miner, begge mørkklædte, hvidhaarede, blegvisne, furede af utallige Rynker, — langsom og famlende i alle Bevægelser, — matte i Blikket, som om Livet og Lyset i dem snart var udbrændt.

Det var en tarvelig Restaurant, Rummet var opfyldt af Mados og Stank af svedige Legemer. Der var Spyt paa Gulvet; der var Pletter paa de simple, graa-aarede Marmorborde; og de Servietter Opvarterne bar over Skuldrene var alt andet end rene. De faatallige Gæster tilhørte øjensynligt Arbejderstanden; de var mørke og tunge, sindige og støtte i deres Bevægelser.

Men saadan saa' det ikke ud for de to gamle. For dem var Værelset en pragtfuld Sal i Lys og festlig Glans. Marmorbordene skinnede; Gæsterne var smukke, feststemte Mennesker; og Opvarterne var Herrer i Selskabsdragt.

De turde ikke tale til dem strax. Det saa' næsten ud, som om de var dumpet ned i en Gildessal. De skulde da ikke være gaaet fejl? At de ogsaa havde faaet det Indfald at gaa saadan ud og more sig! De maatte spørge, om det var her, man fik en Kop Kaffe for 8 Øre. En ældre Mand bejaede deres Forespørgsel. De satte sig atter til Ro i Krogen bag Døren og ventede paa Opvarteren. Han kom snart; der var ikke mange Gæster en Helligaften.

„De ønsker?"

„Aa, vil De være saa venlig og give os en Kop Kaffe."

„En?"

„Ja, jeg skal sige os — —"
„Saa gærne! - Ønsker De Brød?"
„Ja, hvad koster det, for — —"
„4 Øre pr. Stk."
„Saa vil De nok give os to Stykker."
„S'gærne."

De maatte vente paa den Kaffe, og de saa' sig om imens. De var ikke fri for at være lidt beklemte, men nu havde de jo faaet det Indfald at gaa ud og more sig og se glade Menneskeansigter. De havde 20 Øre, saa de kunde jo nok. Og det var jo kun Jul en Gang om Aaret. Just denne Aften var vor Frelser født; skulde de saa ikke være glade og prise ham med deres Glæde? De var gaaet ud og skikkeligt naaet hen til Restauranten. Alle Mennesker, syntes de, havde nikket og smilet saa venligt til dem; kun en Droskekusk havde nær kørt dem over og oven i Købet bandet saa fælt efter dem.

Endelig fik de Kaffen. De skiftedes til at drikke af Koppen. De var kun hver især ængstelige for, at de skulde forurette hinanden ved at nyde for meget. De spiste det ene Stykke Brød. De kunde ikke mer. Det andet tog de med sig hjem.

Det var nu alligevel saa fornøjeligt altsammen!

Endelig rokkede det sære Par af.

Gaderne straalede af Lys. Glade og velvillige Mennesker strøg forbi dem. Enkelte store hvide Sneflokke dalede langsomt ned gennem den aftenstille Luft og bragte ligesom Bud fra en bedre, renere Verden.

„Du — jeg bliver saa træt," sagde hun.

„Lad mig støtte dig. Ja, ja, kanske vi alligevel ikke skulde gaaet ud i Luften."

„Jo, jo, jeg vilde dog gærne ud og se Mennesker endnu en Jul — den sidste."

De rokkede langsomt videre.

Udenfor et Konditorvindu stod en lille Pige og strakte Hals. Hun saa' og saa' og saa'; Øjnene formelig slugte de Dynger af Lækkerier, som laa opstablede bag den store Spejlglasrude, og samtidig dirrede Læberne af tilbagetrængt Graad; thi det var ikke hendes, og hun havde in-

gen Penge, ikke den ringeste Udsigt til at faa blot en Smule af alle de herlige Sager.

„Du —“ sagde han.

„Ja.“

„Har du det nu bedre.“

„Ja helt godt.“

„Du, er det ikke underligt, som hun staar der og ser paa alle disse søde Kager. De udgør nu hendes Lykke. Det er saa underligt — næsten en Kende morsomt, naar man betænker at voxne Menneskers Higen og Stræben gaar ud paa lige saa betydningsløse Ting som hendes, selv om de har mere pralende Navne. Men det kan man nu sagtens sige, naar man selv staar paa den anden Side og ligesom ikke har mere med Livet at gøre. Og hvorfor skulde hun ikke paa sin Vis blive lykkelig — i Aften, da alle saa gærne vil være lykkelige? Hvis vi nu gav hende de 4 Øre, rigtignok — —“

„Ja giv hende dem kun.“

Den lille Pige fik de 4 Øre og glemte at sige Tak — saa overvældet, saa ivrig blev hun — og styrtede afsted for at udsøge det bedste til den Pris. De gamle smilede fornøjet ved Synet af hendes Ilterhed og rokkede videre. De var gærne blevet ved og ved at gaa — Gade op og Gade ned, men de blev trætte; de maatte hjem. De drejede ned ad en mørk, ubefærdet Sidegade, ind over en snæver Gaardsplads, saa havde de endda det værste tilbage: de skulde op ad Trapperne. Turen havde taget paa Kræfterne, saa de maatte hvile paa hver Afsats. Endelig naaede de Kvisten, deres Bopæl. De havde to smaa Rum, Stue og Køkken. I Dag skulde de have varmt, og fik efter nogen Møje Ild i de halvraadne Brændestykker, som de havde i Behold. Derpaa satte de Levningerne af Middagsmaden, Kartofler og kogt Flæsk, over Ilden. De havde kun en Stol, derfor flyttede de Bordet hen til Sengen, satte sig Side om Side paa dens Kant og fuldførte i Taushed deres tarvelige Maaltid.

„Du,“ — sagde han — „nu har vi intet mer, og alligevel er jeg saa tryg og glad, saa rent urimelig glad.“

„O hvorfor skulde du ogsaa være bedrøvet“?

„Nej, du har Ret.“

Hvad betyder vel disse stakkede Aar her paa Jorden, om saa hver Dag var Kummer og Kvide, hvad betyder vel de mod Evigheden? Og hvor skulde vi hente den ringeste Ret til at klage over de Sorger og Ulykker, der hjemsøger os, naar vi ved, at den almægtige Gud lod sin enbaarne Søn lide Døden paa Korset, for at vi engang skal kunne indgaa til et evigt Liv i Herlighed og Glæde?"

„Tror du ikke, der er Fest i Himlen i Aften, — ja det er der naturligvis altid, men noget saadan særdeles?"

„Det er der sikkert."

„Hvor det vilde være dejligt, om vi nu døde i Aften."

„Saadan maa du ikke tale. Vorherre kunde vredes ved at høre det. Ingen har Lov at banke paa hans Dør i Utide."

„Jeg beder heller ikke om det, jeg ønsker det kun i al Stilhed. Det vilde jo være en saa overvældende Lykke."

„Jeg har jo ogsaa hele Dagen gaaet og tænkt det samme."

„Det vidste jeg nok. Saa skal du se, min Drøm betyder alligevel noget, naar jeg drømte, at vi dansede om Juletræ med Engle i skinnende hvide Klæder."

„Ja, maatte Herren snart løse op for os."

De slukkede Lyset og krøb i Seng. Foruden det hullede Tæppe bredte de hans Frakke og hendes Shawl over sig, for at de ikke skulde komme til at fryse senere hen paa Natten. Endnu havde det ingen Nød; Gløderne lyste i Kakkelovnen og kastede et rødt, flakkende Skær hen over det sværtede Bjælkeloft. Da de havde ligget en Stund, sagde hun:

„Du, jeg bliver saa underlig. Somme Tider ved jeg ikke rigtig, hvor jeg er. Det er, som var jeg langt borte."

„Bare du ikke bliver syg."

„Nej, jeg er ikke syg, kun saa mat, saa usigelig mat. Og saa er der noget inde i mig, som langsomt siver bort."

„Skal jeg ikke staa op og tænde Lys?"

„Nej, nej, her maa være mørkt, mørkt; det bliver snart lyst."

„Men du maa ikke dø fra mig!"

„Husker du, hvad vi engang lovede hinanden?"

„Vi lovede at følges ad. Den Gang var vort Løfte Lidenskab og Egenvilje, det var Synd. Men nu behøver

vi ikke at love det. Hvorledes skulde den ene kunne dø uden at tage den anden med? Vi har kun en Sjæl, og den kan da ikke forlade det ene uden ogsaa det andet Legeme."

De krøb tættere ind til hinanden og laa en Stund i Taushed.

„Nej" — sagde hun halvt klagende — „jeg tror alligevel ikke, det er Døden; jeg har jo ingen Smerter."

„Døden er kun Smerte for den, der stritter imod. For den, der hengiver sig, er den den højeste Lykke."

„Ja, er den ikke."

„Du ved, jeg var i Havsnød. Vi havde surret os fast i Vantet! vi ventede at dø. Jeg vilde ikke og led forfærdeligt; mit Haar blev graat i Tindingerne den Gang. Tilsidst overgav jeg mig, jeg foldede Hænderne og bøjede mit Hoved. Da kom Lykken til mig, som jeg kun siden har kendt den i vor Kærligheds saligste Øjeblikke. Er det saadan at dø, tænkte jeg forundret. Jeg mistede Bevidstheden, og da man vakte mig til Live, blev jeg helt bedrøvet derover."

Hun laa med aaben Mund og store forundrede Øjne; hun gjorde et svagt Forsøg paa at strække Armene ud.

„Ja, saadan maa Døden være at hensynke i Gud Faders egen Favn."

Hendes Ord døde bort i en sagte, utydelig Mumlen.

„Kirstine, Kirstine," sagde han. Der kom intet Svar.

„Aa ja, aa ja, saa er hun vel død da!" Han forsøgte at rejse sig over Ende; men han formaaede det ikke. Han famlede og greb hendes Haand, saa blev han roligt liggende og ventede paa Livets Udslukning.

Og næste Dag, da Nabokonen kom ind for at ønske Glædelig Jul, fandt hun de to gamle stive og kolde i Sengen. Det saa ud, som om de sov.

Indhold.